

БЛОКЧЕЙН У ПРАВІ

Ховтун Олексій

Академія праці, соціальних відносин і туризму

Анотація

Охарактеризовано технологію блокчейн і її потенційне використання у суспільних галузях, зокрема у тих галузях, що пов'язані з юридичним регулюванням. Визначено переваги цієї технології та її можливості для системи права.

Abstract

The blockchain technology and its potential use in social sectors, in particular those related to legal regulation, are characterized. The advantages of this technology and its possibilities for the system of law are determined.

Вступ

Питання зміни сучасної системи права перебуває на порозі великих змін. Цифровий світ знаходить своє виявлення у кожній суспільній галузі і також він починає все більше проявляти себе в системі права.

Останні роки з'явилась технологія, котра набирає популярності у всьому світі. Така технологія – це блокчейн (у перекладі з англійської це «ланцюг блоків»). Блокчейн – це база даних, що послідовно фіксує кожну операцію і неможлива для хакерських атак, які в останній час все частіше зустрічаються в інтернет просторі. Технологія блокчейн – одна з тих, що швидше за всіх увійде у правове середовище. А чи готове суспільство до такого виклику?

Ця наукова розвідка розглядає технологію блокчейн і її потенційне використання у суспільних галузях, зокрема у тих галузях, що пов'язані з юридичним регулюванням.

Основні результати

Блокчейн – універсальна система зберігання, передачі, перевірки, захисту інформації і документації. Це розподілена база, тобто інформація зберігається не в єдиному центрі (сервері, реєстратора та ін.), а одночасно у великій кількості користувачів, і при цьому доступна всім учасникам ланцюга. Вони можуть відстежити ланцюжок транзакцій і історію дій того чи іншого користувача. Відповідно, в базі даних не можна змінити інформацію "заднім числом", підробити, втратити. Вона є у всіх контрагентів розподіленої системи і тому надійно захищена, залишаючись відкритою і прозорою. Відпадає необхідність додаткової перевірки, верифікації інформації, документів (факти, рахунки, підписи і ін.). Це автоматично роблять учасники всередині системи. Наявна економія часу, праці та інших витрат [1].

Ця технологія вже входить у велику кількість суспільних благ, які використовують в суспільстві. Так, блокчейн використовують у багатьох європейських банках. Ця технологія показала себе як інструмент з особливо високим рівнем безпеки та простотою використання. Також вона зменшує вартість банківських операцій та робить такі операції дуже швидкими та безпечними.

На сьогоднішній день дана технологія починає набирати популярність і в нашій країні. Сьогодні ця технологія використовується в СЕТАМ (система електронних торгів арештованим майном), що дає змогу систематизувати цю систему та унеможливити внесення змін певними особами. Така система повністю витіснить корупційну складову. Також в Україні пілотний проект застосування блокчейн в системі державного управління відбувається на ринку оренди та продажу державного майна [2].

Таку систему можливо назвати «стиною», оскільки вона фіксує факти та вносити зміни в неї може лише одна особа, спроба хакерським способом внести зміну в таку систему неможливо, оскільки вона записується одразу на мільйонах комп'ютерів, котрі

знаходяться он-лайн в інтернет просторі та підтвердження даної операції йде на всіх комп'ютерах одночасно.

Систему блокчейн необхідно почати впроваджувати у всіх суспільних галузях, а особливо в галузях, пов'язаних з юридичним регулюванням. Якщо взяти на прикладі земельний кадастр, то відомо що постійно проходять шахрайські схеми в даній галузі, помістивши всі дані в систему блокчейн шахрайські схеми відпадуть одразу, оскільки внести зміни стосовно конкретного об'єкта зможе лише власник особи.

Запроваджуючи блокчейн в систему державного регулювання, велика кількість бюрократичних факторів відпаде одночасно, на прикладі отримання певних довідок з державних реєстрів, достатньо буде зробити лише витяг з бази, що підтверджена системою блокчейн і дана довідка буде відповідати всім нормам, оскільки вона зроблена з бази, котра є «істиною».

Вагому частину змін займає питання документів, що ідентифікують особу. Сьогодні ці документи: паспорт та водійське посвідчення (дані документи найчастіше зустрічаються в нормативній базі, для ідентифікації особи). Паспортні дані починають оцифровуватись у всьому світі, водійське посвідчення не є обов'язковим для пред'явлення в деяких країнах, якщо ти здав всі іспити і тебе ввели в базу даних.

Питання відсутності паспорта в друкованому виді – це питання часу. На сьогоднішній момент питання ідентифікації особи за обличчям, статурою, іншими фізичними ознаками, що можуть бути оцифровані набагато точніші, ніж друкований документ. Візьмемо, наприклад, ідентифікацію особи, що вчинила злочин, перш за все, якщо є запис на камери спостереження, можливо встановити особу за ознаками, які встановить програма та на які людина не звернула би увагу, наприклад, як особа ступає при кроці по сіднях. Цифрова ідентифікація може дійти до рівня, котрий дасть можливість укладати угоду лише за наявності особи, що повністю змінить підхід до права власності. Оскільки дані будуть ідентифіковані автоматично і сторонам не потрібно буде мати с собою документи на майно, а й паспорт громадянина.

Система блокчейн змінить систему голосування, оскільки у кожного буде право проголосувати з власного телефону і лише один «голос». Це підвищить рівень відповідальності громадян, дасть можливість більшій кількості громадян проявити своє право голосу, оскільки на голосування піде значно менше часу. Також це спростить спосіб голосування для осіб з певними фізичними вадами, що відповідно до свого стану не мають можливості відвідати виборчі дільниці. Також це унеможливить процес фальсифікації виборів, оскільки система не дасть можливості внести в неї неправдиві дані. Великою перевагою буде зменшення витрат бюджетних коштів, оскільки програма зменшить кількість осіб, залучених до підрахунку голосів.

Система блокчейн, підключена до системи міністерства внутрішніх справ, може зробити революцію по багатьом напрямкам. В процесі вчинення особою адміністративного правопорушення (перевищення швидкості автомобілем, перехід вулиці на заборонений колір світлофора тощо) система буде автоматично притягувати особу до відповідальності, знімаючи з її рахунку кошти за штраф. Особа, яка вчинить правопорушення, що не дають змоги керувати транспортним засобом певний час, не зможе придбати автомобіль або паливо для нього. Не пройшовши медичної комісії не зможе вчиняти певні дії.

Таких прикладів можна навести чимало, але ця система почне функціонувати лише тоді, коли держава впровадить систему блокчейн у всіх сферах. Питання запровадження цієї системи в праві стоїть дуже гостро. Багато правників критикують дану систему, проте регулювання правових норм, запроваджених системою блокчейн, не дасть можливості подвійному трактуванню норм, що зробить правову систему «ідеальною».

Список використаних джерел:

1. Swan M. Blockchain: Blueprint for a New Economy. O'Reilly Media, 2015. 152 p.
2. Що таке блокчейн і як криптовалюта допоможе перемогти корупцію в Україні // Axon Partners. 2017. URL: <http://axon.partners/uk/blog/what-is-a-blockchain-and-how-cryptocurrency-will-help-to-defeat-corruption-in-ukraine>.